

בעזהשי"ת

ספר

אמונה בחרתי

כולל שיחות נעימות ומאירות, על סדר
הפרשיות נאמרות, לתלמידים הנאספים
בחבורות, לעוררם לקיום החוקים והתורות,
דברות התחזקות באמונה תמימה, רעיונות
מלהיבים הנשמה, לעבוד את ה' עבודה תמה

שנאמרו ונשמעו

מפי מורנו הגאון הצדיק כקש"ת

רבי אהרן קאהן זצוקל"ה

אבדק"ק דברי אמונה

בן כ"ק מרן הגה"ק אדמו"ר מתולדות אהרן זצוק"ל

בעל דברי אמונה

יוצא לאור ע"י

תלמידיו שומעי לקחו

בירח האיתנים דשנת תשע"ט לפ"ק

סגולת חודש ניסן בהיכל הישיבה בפרוס חג הפסח שנת תשע"ה לפ"ק בענין הכנה לפסח

ההכנות לפסח ❧ טירחא דמצוה ❧ ענין החומרות בפסח ❧ שמחה בטירחא
דמצוה ❧ טירחא דמצווה מעלה התפילות ❧ מעלת וסגולת ליל הסדר ❧
יציאת מצרים בכל דור ודור ❧ מצות סיפור יציאת מצרים ❧ זוכין לבא
לבחינת ישראל ❧ מצוות אכילת מצה ❧ עצה לזכות להתלהבות בעריכת
הסדר ❧ שבח ישראל בכל מצב ❧ דם פסח ודם מילה ❧ בשובה ונחת

עומדים אנחנו בחודש ניסן "החודש אשר ישועות בו מקיפות" (יוצר לפרשת
החודש). פירשו ע"ז **בספה"ק** (עי' בישמח ישראל לפר' החודש) ד"מקיפות"
הוא לשון הלואה ושאלה מלשון המשנה (אבות פ"ג מ"ז) החנוני מקיף, דהיינו
שאפי' מי שאינו ראוי לישועות נותן לו הקב"ה בהקפה. וכן אמרו חז"ל (ר"ה
יא.) "בניסן נגאלו ובניסן עתידין להגאל". בחודש זה זכינו להיו"ט הגדול והקדוש
"חג המצות", אשר טרם כל שיח בשגב מעלת החג, יש ביו"ט הזה מצוות
רבות מדאו' ומדרבנן ומנהגי קודש, יותר משארי ימים טובים. חוץ ממצוות
החג שיש גם בשארי הימים טובים, כגון שביתה ממלאכה, שמחה, והלל. וכן
היו"ט הפסח יש בו מצוות מיוחדות הן בסור מרע והן בעשה טוב, כמו מצות
ביעור חמץ לפני התקדש חג, ובזה נכלל גם בדיקה שריפה וביטול. וביו"ט
עצמו יש איסור "בל יראה ובל ימצא", ו"לא יאכל חמץ". והמצוות הנשגבות
של אכילת מצה ושאר מצוות של "הסדר נאכט". ועל כל זה רואים בספה"ק
על גודל הקדושה וההשפעה הנשפעת ביו"ט זה אשר "אז רוב נסים הפלאת
בפסח".

מלבד זה אנו רואים במדרשים כמה ענינים על הפסח, כמו שאמרו חכז"ל
במדרש (שמו"ר טו א) "החודש הזה לכם, הה"ד (תהלים קמד טו) אשרי

העם שה' אלקיו" שבזה החודש זכינו לבחינה נעלה ונשגבה ביותר שה' אלוֹקינו.

🌿 ההכנות לפסח

כמובן, כל אחד יש לו השתוקקות עצומה לגשת אל היו"ט כראוי, כל אחד רוצה שיהי' לו שייכות אל היו"ט שנזכה לבחי' (שמות יב ד) "וחגותם אותנו חג לה'", (ויקרא כג ב) אלה מועדי ה'" לקיים התורה והמצוות לשם ה'. הכלל הראשון - איתא בספרים הקדושים - שיתכונן כ"א ואחד לפי בחינתו וכפי יכולתו. כתיב (תהלים לד ו) "הביטו אליו ונהרו ופניהם אל יחפרו" דהיינו שאם מביטים על היו"ט מקודם, ומתכוונים אליו כראוי, אזי "ונהרו" היו"ט מאיר ומבהיק. "ופניהם אל יחפרו" אינם צריכים להתבייש, היו"ט לא יעבור כלא הי'.

ההכנה הראשונה והעיקרית היא מה שאמרו חכז"ל (פסחים ו:) "שואלין ודורשין בהלכות הפסח ל' יום קודם הפסח". דהיינו ללמוד ההלכות, ללמוד ספרי חסידות, גמרא, שו"ע, כל אחד לפי בחינתו.

🌿 טירחא דמצוה

בימים אלו זוכין כלל ישראל למצות ביעור חמץ, וכן צריכים לאפות המצות, אשר מצות אלו יש בהם כמה מיני טרחות ויגיעות, אשר הם מזככים הנפשות כדאיתא **בשערי תשובה** (ארי"ח סי' רנ) בשם כוונות האר"י ז"ל הזיעה שאדם מזיע בצרכי שבת הם סגולה למחיקת העוונות כמו הדמעות. ולכן צריך לטרוח הרבה בשביל כבוד שבת בערב שבת, וכה"ג כתבו לענין עשיית המצוה בע"פ.

בספרים הק' איתא שכל טירחא דמצוה היא מתנה מן השמים. וידועים דברי הרה"ק בעל **קדושת לוי** זי"ע על הטירחות של ביעור חמץ, שהם משמשים לזכות בימים הנוראים, ובזה הוא מפרש הר"ת של קשר"ק - ק'שרן ש'ארן ר'ייבן ק'ערן. בכל אלו הטירחות מכריתים הקליפות. ולכן מה נורא ונשגב הדבר הנפלא הזה עלינו עד מאוד שאנו זוכים להתעסק בה.

הצדיקים זי"ע הקפידו מאוד להתעסק ולטרוח בעצמם. ידוע הסיפור שהרה"ק **מהר"ש מבאבוב** זצ"ל בא פעם לבקר במקום מגוריו של אחד הנגידים

לבית משפחת ראטשילד, והראה לו הנגיד ההוא את כל בית נכותו, ובפרט הבית אשר בנה במיוחד לכבוד פסח בלי שום משהו חמץ מכל השנה. אמר לו הרה"ק מבאבוב שלא הוה ניהא זאת לזקיננו הרה"ק מרן בעל **דברי חיים** זי"ע, לפי שחמץ רומז ליצר הרע (זוה"ק ח"ב מ ע"א) ואי' בגמ' (ברכות ה.) שצריכים להלחם עם היצה"ר. דהיינו שצריכים לטרוח במצוות ביעור חמץ. וא"כ בית כזה שאין בו טירחא אין לו חשיבות. מזה נשכיל להבין אשר כל טירחא וטירחא הוא סגולה והצלחה מן היצה"ר.

כן ידוע מהרבה צדיקים. איתא מהרה"ק בעל **בית אהרן** זי"ע שהכשיר והגעיל את הכלים הישנים המחומצים אעפ"י שהי' יכול לקנות חדשים. ומביא ע"ז מקור מהגמ' (פסחים ל.) שרב אשי הי' עשיר ואעפ"י"כ הגעיל את הסכין לפני יו"ט. זה הי' דבר גדול וחשוב אצל כלל ישראל כל השנים לפני חג הפסח.

ענין החומרות בפסח

עוד יש ביו"ט הק' הזה ענין ה"חומרות" שקבלו עליהם כלל ישראל, כל אחד לפי המסורה שלו ולפי קבלת אבותיו. ואי' בספה"ק הטעם לזה, דהרי חמץ רומז ליצר הרע, והרי זה דרכו של יצה"ר היום אומר לו עשה כך, ומחר אומר לו עשה כך וכו' (שבת קה:). ולכן חמץ במשהו כי צריכים להזהר בכל דבר קטן ממש, שלא יבא מזה לאיסור גדול. וזה גם הענין של החומרות בכל מה דאפשר שלא יכשלו ח"ו באיסור גדול. ומבואר להדיא בספה"ק עד היכן גודל הענין של החומרות בפסח.

ברם הרה"ק הרבי ר' **פנחס מקאריץ** זי"ע (אמרי פנחס, ענינים שונים אות קי) הקפיד שלא להחמיר חומרות יתרות, כי בזה ממשיך על עצמו הגלות ח"ו, כי החומרות הם מסיטרא דדינא, והראיה שהספרים האחרונים מחמירים יותר מהראשונים וכל מה שניתוסף ספר חדש יש בו חומרות חדשים והוא מפני תוקף הגלות שבכל פעם הוא כבד יותר בעו"ה, לכן אין לאדם להחמיר יותר מהשו"ע אף אם יש איזה דעה בהש"ע אם אין המסקנא כך אין להחמיר, רק בפסח יש לתפוס כל החומרות הנזכרים בשו"ע אבל חומרא שלא נזכר כלל בשו"ע לא רצה להחמיר אף בפסח.

בספר הקדום **מעדני שמואל** הביא רא"י שאין להוסיף חומרות שלא החמירו אבותינו. מהא דכתב בשו"ע (סי' תמב סעי' ז) נהגו לגרר הכתבים והכסאות

שנגע בהם חמץ, ויש להם על מה שיסמוכו. הרי חזינו דאפילו לחומרא צריך שיהי' על מי לסמוך.

אולם לאידך גיסא צריך לדעת שלא להוסיף חומרות משלו, רק כ"א ינהג בדרך המסורה שקבלנו מאבותנו ואבות אבותנו ורבותינו הק' זי"ע. וכמו שאמר הרה"ק בעל **דגל מחנה אפרים** זי"ע"א שבקשו ממנו להוסיף איזה הנהגה וחומרא מסויימת, ענה שאמנם מבין את טעם החומרא, אולם היות שלא ראה חומרא זו אצל זקינו רבינו הבעש"ט הק' זי"ע"א, אינו מקבל ע"ע חומרא זו.

המורים לנו מכ"ז שהחומרות הם דבר גדול עד מאוד, אך אמרו הצדיקים זי"ע"א שהחומרא הגדולה ביותר הוא שלא לכעוס, ובפרט בגלל החומרות. מסופר על הרה"ק ר' **משה'לע משינאווע** זצוקלה"ה שהבחין בפסח במישהו בסוף השולחן שכעס על חבריו, אמר לו "חמץ אמיתי זה לכעוס על יהודי, לבייש יהודי".

שמחה בטירחא דמצוה

דיברנו אודות ענין הטרחות והחומרות של היו"ט. אצל כלל ישראל הטרחות אינם ח"ו כגזירות קשות ורעות וגם לא כאיזה ענין שמייחלים שיעבור חלילה, רק מקבלים אותם באהבה וברצון, ושמחים בכל רגע שיכולים להתאמן ולהתייגע עבור החג הקדוש.

מתחילים את תפלת היו"ט "ותתן לנו ה' אלוֹקינו" ותתן הוא לשון מתנה, "באהבה" השי"ת נתן לנו מתנה באהבה גמורה, ולא בגזירה ח"ו. בלי כל תרעומת לא על הטירחא, ולא על החומרות, אלא לנו הם כמתנה גמורה. "מועדים לשמחה חגים וזמנים לששון" כל החומרות המה "בשמחה ובששון" לא בגזירה ובכפיה.

עוד אומרים שם "ותתן לנו" יש מי שאינו מחשיב כראוי את ה"לנו" ונדמה לו שהוא אינו חלק משמחת החג ואינו בכלל המתנה הנ"ל. זה אינו. דמי שאומר כן הוא ח"ו נכלל בהבן השני מהארבעה בנים, שכל הפגם שלו הוא שאומר "מה העבודה הזאת לכם. לכם ולא לו". הלא כל אחד אומר "ותתן לנו ה' אלקינו באהבה מועדים לשמחה" ולזאת צריך לידע שהשי"ת נתן "לנו" לכולנו את החג הק' ומצוותיו ואזהרותיו. ומקבלים אנו את הכל באהבה ושמחה. ולכן בפסח כשבא לידי חומרא קשה מתגברים ומכוונים לקיים רצון השי"ת.

דהרי קי"ל להלכה (טור סי' תעה) מצוות צריכות כונה. ומי מדבר כשעושים המצוה ברצון ובשמחה, הרי ידוע **מהארחות צדיקים** (שער השמחה) שכל העושה המצוות בשמחה, יש לו שכר אלף ידות יותר ממי שהמצוות עליו למשא.

נמצא שכל אלו ההגבלות והחומרות והטרחות לא זו בלבד שאינם מכבידים, ואינם לעול ומשא עלינו. אלא שעושים המצווה והטרחה בשמחה ואז השכר כפול ומכופל לאין ערך ושיעור.

טירחא דמצווה מעלה התפילות

ידוע מה שסיפר הרה"ק ר' **ישכר דוב מבעלזא** זי"ע שרבינו הבעש"ט הק' זיע"א אמר פעם בעידן חדוה, שנתעלו עכשיו תפילות שהתפללו ישראל זה מאות בשנים. ואמר לפי שהי' רשע גדול ביותר ממש מהגרועים ששייך שלא הניח עבירה שלא עבר, וראה איך שבני ישראל הכשרים טרודים ורצים לפני פסח להתכונן לפסח, ונכנס הרהור תשובה בלבו והתעורר מאוד, ונכנס לביהמ"ד להתפלל ערבית, והתבייש מהנאספים והמתין עד שעזבו את הביהמ"ד, ואז התפלל תפלת ערבית בבכיות נוראות בתשובה נפלאה ואמיתית מעומק הלב. ובזה נתעלו הרבה תפלות.

ולכשנתבונן מה זה העלאת תפלות. הלא כל אחד ואחד מתפלל על עצמו, ועל משפחתו ועל הסביבה, הן בעניני הגוף והן בעניני הנפש, ולפעמים יש מצב חלילה שהוא בבחינת (איכה ג ח) "סתם תפלתי", אך בתפלתו של אותו בעל תשובה העלה ותיקן כל אותן התפלות. וכל זה בא לו מחמת שראה ישראל קדושים שמדקדקין על עצמן בעניני הפסח.

ופירש בזה הרה"ק **מהרי"ד מבעלזא** זי"ע "פנה אל תפלת הערער" ערער הוא לשון של ר"ע ר"ע היינו אדם רע, ועי"ז "ולא בזה את תפלתם" של הרבים שלא נתעלו עדיין, כי הערער בתפלתו העלה את התפלות הרבות.

מעלת וסגולת ליל הסדר

כאשר מדברים מהיו"ט פסח וה"היליגער סדר נאכט", מהראוי להקדים מש"כ **הרשב"ם** עה"פ (שמות יב מב) "ליל שמורים" לשון שמורים מורה על לשון המתנה כמש"כ (בראשית לו יא) ואביו שמר את הדבר. והלילה הזה הינו "ליל שמורים" המורה שהקב"ה ממתינ ומצפה על אותו הלילה לגאול את ישראל. וגם כלל ישראל ממתנינים ומצפים על הלילה הזה. וזהו (יחזקאל טז ח) ואעבר

עליך ואראך והנה עתך עת דודים. מגיע העת דודים שכלל ישראל מתאחד עם הקב"ה ממש, כמש"כ בספרים הקדושים. ולכן בירך יצחק אבינו ע"ה את יעקב אבינו בלילה הזה דוקא, לפי שבליילה הזה חל הברכה ובלילה הזה יכולים לפעול הרבה מאוד.

בליל הסדר יש לנו זכיה שאנו דבוקים במצוות הלילה ועושים הכל לשם שמים, ואכן לפני כל דבר ודבר שעושים בליל הסדר אומרים בלהט קודש "לשם יחוד קודשא בריך הוא ושכינתו" בתרגום ירושלמי על הפסוק (שמות יב יא) "ככה תאכלו אותו מתניכם חגורים" אסירין במצותא דאורייתא. כלל ישראל הם אז גבוהים מאוד.

כתב בספה"ק **שפת אמת** (לפסח - תרלה) פסח ראש השנה לרגלים. והביאור בזה כי מקודם צריכין להתרחק מיצה"ר כמ"ש בזוה"ק (ח"ג רנא ע"ב) מצה מלשון מסה ומריבה. **ובחג הזה יכולין לקפוץ כל אחד מהתקשרותו בסט"א אף שלא בהדרגה.** ואח"כ זוכין לתורה. ואח"כ זוכין להכניס אור התורה בפנימיות האדם. **משכני הוא בפסח. משכנו. שנמשכו בני"ע בע"כ ממצרים אף שלא היו מוכנים בכל לבם. לכן נקרא ביד חזקה.** וכמשל המושך מבטן האם כו' במדרש. אחר כך נרוצה בשביעי של פסח שרצו לתוך הים במסירת נפש. הביאני המלך חדריו חדרי תורה בשבועות. נגילה ונשמחה בחג הסוכות, עכתד"ק.

וכמו שאמר הרה"ק הר"ר **ברוך ממעזבזש** זי"ע (בוצינא דנהורא פר' בא) עה"פ (שמות יב כג) ופסח ה' על הפתח, על פי מאמר חז"ל (שהש"ר ה ג) שהקב"ה מבקש מאתנו ישראל פתחו לי פתח כחודו של מחט וכו', כלומר שיהיה מעט איתערותא דלתתא, ובשביל זה היה בריאת האדם. אבל במצרים שראה הקב"ה את ישראל בעומק הקליפה, הוא ברחמיו וחסדיו הגדולים לא המתין על אתערותא דלתתא, רק בחסדו הגדול פסח ה' על הפתח הנ"ל, כי אם הקב"ה בכבודו ובעצמו גאל את אבותינו כן יגאל אותנו גאולת עולם במהרה בימינו אמן סלה.

נמצינו למדים שבחג הקדוש זוכים לבחינת "ובכן אבוא אל המלך אשר לא כדת", כל אחד יכול לבוא אל המלך, אין סטרא אחרא, אין עבירות, אלא כל אחד ואחד הוא במצב של "חבוקה ודבוקה בך".

אשרי מי שראה חסידים ואנשי מעשה מדורות עברו, כשהתכוונו ל"הייליגער סדר נאכט", ומי מדבר כשהגיעו לליל התקדש חג וברכו "שהחיינו

וקיימנו והגיענו לזמן הזה" זכו לשמחה עצומה על כל כך הרבה מצוות דאורייתא ודרבנן, וכל כך הרבה מנהגים קדושים והיה נדמה בעיניהם כמוצאים שלל רב.

יצאת מצרים בכל דור ודור

מה מאוד גדול האור שמתגלה בליל הסדר. בספה"ק **עבודת ישראל** (לפסח) בליל פסח נתגלה האור הבהיר ובפרט בשעה שאומרים הלל שאין זה כל השנה וימים טובים^ט. בליל זה זכינו שנתקיים בנו "ואשא אתכם על כנפי נשרים"^ל, שהשי"ת הוציא את בני ישראל מגלותם.

כתב בספה"ק מאור עינים (פר' יתרו) בשם כתבי האר"י ז"ל שבכל זמן מהזמנים כגון פסח שבועות סוכות, הוא נעשה בכל שנה, כשבא זמן הנ"ל נעשה כמו שהיה בפעם הראשון, כי באמת בכל שנה ושנה כל ימי עולם נתגלה הדבר ההוא שהיה בימים ההם, כגון בימי פסח שיצאו ממצרים גם בכל שנה יש נפשות מישראל שיוצאים ממצרים. וכ"כ האור החיים הק' (במדבר כג כב) אל מוציאים ממצרים אמר מוציאים, ולא הוציאים. כי אמרו חז"ל (פסחים קטז:): בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאלו הוא יצא ממצרים, על כן אמרו יודעי פנימיות התורה, כי כל ליל פסח מתבררים כוחות הקדושה מהקליפה, ונוספים בעם בני ישראל, והיא הבחינה עצמה של יציאת מצרים, והוא אומרו אל מוציאים, כי לא יציאה ראשונה לבד, אלא בכל שנה ושנה מוציאים כנזכר.

אמונים אשר נאספו

כט. וממשיך שם: הל"ל גמור בגימטריא שד"י שהיה משדד מערכות. הלולא בביאת מרפסין איגרא, רמזו בדבריהם כדרך המשל שאיתא בזה"ק (פרשת בחוקות) משל למלך שכעס על בנו ומרחקו ממנו ומטרוניתא עמו, לימים בא המלך מחמת שרחמנותו על בנו ומשגיח מן החלונות ומציץ מן החרכים לראות מה שבנו עושה ושראה געה ובכה, ועל כל פנים אם רואה שהבן בשמחה אין הבכיה כל כך גדולה, ולזה צריך להיות בשמחה, וצריך בהלולא לרפוס איגרינ, רצ"ל לשבור כל איגרינ וכותלין שלא יצטרך עוד הקב"ה להשגיח מן החלונות רק ונגלה כבוד ה' לעיני כל. אלא שלאחר ההלל יכול האור הבהיר להסתלק ממנו וצריך להמשיך עליו הקדושה אח"כ בקידוש ובמצה ובד' כוסות שהן כנגד ד' כוסות של [חמלה] וכנגד ד' כוסות התרעלה שעתיד הקב"ה להשקות הרשעי ארץ.

ל. וז"ל התרגום יונתן: אתון חמיתון מה די עבדית למצראי וטענית יתכון על עננין הי כעל גדפי נשרין מן פילוסין ואובילית יתכון לאתר בית מוקדשא למעבד תמן פסחא ובהוא ליליא אתיבית יתכון לפילוסין ומתמן קריבית יתכון לאולפן אוריית.

מצות סיפור יציאת מצרים

בבואנו לבאר מעלת סיפור יציאת מצרים אשר בו נכללים כמה וכמה מצוות למען תזכור (דברים טז ג) ולמען תספר (שמות י ב) והגדת (שם יג ח) מהראוי להביא לשון **הזהר הקדוש** ברע"מ (ח"ב מ' ע"ב) פקודא בתר דא לספר בשבחא דיציאת מצרים וכו', ביה שעתא כניש קוב"ה לכל פמליא דיליה ואמר לון זילו ושמעו סיפורא דשבחא דילי וכו', כדין כולו מתכנשין ואתיין ומתחברין בהדיהו דישאל ושמעון סיפורא דשבחא דקא חדאן בחדא דפורקנא דמריהון, כדין אתיין ואודן ליה לקב"ה על כל אינון ניסין וגבורן, ואודאן ליה על עמא קדישא דאית ליה בארעא דחדאן בחדא דפורקנא דמאריהון, כדין אתוסף ליה חילא וגבורתא לעילא, וישאל בההוא סיפורא יהבי חילא למאריהון כמלכא דאתוסף חילא וגבורתא כד משבחין גבורתיה ואודן ליה וכולו דחלין מקמיה ואסתלק יקריה על כולו וכו', כגוונא דא חובא איהו על בר נש לאישתעי תדיר קמיה קוב"ה ולפרסומי נימא בכל אינון ניסין דעבד, ואי תימא אמאי איהו חובתא והא קוב"ה ידע כולא וכו', אלא ודאי איצטריך בר נש לפרסומי ניסא ולאשתעי קמיה בכל מה דאיהו עבד בגין דאינון מילין סלקן וכל פמליא דלעילא מתכנשין וחמאן לון ואודאן כולו לקוב"ה ואסתלק יקריה עליהו עילא ותתא, עכ"ל, ממילא מובן מדברי הזהר שעל ידי הסיפור דיציאת מצרים מתעורר למעלה שבח מהמלאכים שמספרין בכבוד הש"י ובשבח ישראל, ואיתוסף כח כביכול על ידי זה לנקום נקמת ישראל ג"כ מן השעבוד וגלות החל הזה לא.

אמונים אשר נאספו

לא. מהנכון להסמיך לזה ביאורו של הבני **יששכר** בזה. (מאמרי חדש ניסן - מאמר ד דרוש א) והנה מהראוי להתבונן מה הוא השבח הגדול שמשבחין המלאכים את ישראל על הסיפור הזה, הלא בודאי מי שעושים לו טובה מחויב לספר ולהחזיק טובה למי שעשה לו טובה כזו, אך הוא לדעתי, כאשר תדקדק בלשון הזהר שאמר ואודין ליה על עמא קדישא דאית ליה בארעא דחדאן בחדא דפורקנא דמאריהון, הנה לא אמר בחדא דפורקנא דילהון דפריק לון מאריהון, אך הוא כאשר תדקדק דהנה הסיפור הזה שאנו משבחין בגלות המר הזה שגאלנו הש"י מעבדות לחירות בעת צאתנו מארץ מצרים בזה תגדל שבחינו, כי אכתי עבדים אנחנו ביותר דחקות ויותר שעבוד כפלי כפליים לאין משער בארבע כנפות הארץ בין האומות, ובאריכות הזמן בכפלי כפליים מן גלות מצרים אשר אילו כל הימים דיו וכו' לא נתנונו המון לאומים די השב רוחינו זה קרוב לאלף ושמונה מאות שנה, והנה העבד הנתון תחת יד משעבדו בשעבוד רב ועצום בימי זקנתו האין ישמח ויגיל בגילה ורנן על שיצא בימי נעוריו פעם אחת משעבוד לחירות, הלא יתאנח במר נפשו על שהוא נתון כעת בצרה ובשביה, אך אעפ"כ ישראל עם קרובו הגם שהם כעת בעוה"ר נתונים וכו' עד אשר ירחם הש"י עלינו, אעפ"כ הם שמחים בגאולת מצרים להיות שהיו במצרים עירום ועריה בלא תורה ומצות ונשתקעו על ידי זה בזמן קצר במ"ט שערי טומאה [זו"ח יתרו ל"ט ע"א].

זוכין לבא לבחינת ישראל

בתורת משה למרן החת"ס זי"ע (הגדה של פסח, ד"ה עבדים היינו לפרעה במצרים) הביא מה שמקשים הראשונים למה לא תיקנו ברכה שצונו לספר ביציאת מצרים. ויש מתרצים שנכלל בברכת דאשר גאלנו. ואינו מובן לכאורה דלמה לא מברכין עובר לעשייתו קודם שמתחילין לספר ההגדה. וי"ל דאיתא (פסחים קטז). מתחיל בגנות ומסיים בשבח, עבדים היינו, מתחלה עע"ז היו אבותינו וכו'. והנה כמו שחייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים, **כמו כן חייב אדם לראות עצמו כאלו הוא הי' עע"ז, ועכשיו קרנו המקום לעבודתו. והיום בלילה הזה שיצאנו ממצרים התחיל לעבוד את השם בתחילה בהמצות הנהגות אותן לילה.** והנה מצינו בטבילת גרים שמברכין לאחר טבילה מפני שקודם טבילה אינו יכול לומר וצונו (פסחים ו:) הכא נמי קודם ספור יציאת מצרים אינו יוכל לומר וצונו, מפני שעדיין אנו בבחינת כאלו הי' מעובדי ע"ז, ולאחר הספור שיוכל לומר וצונו, אז הוא נכלל בברכת אשר גאלנו, ודו"ק יב.

היוצא מדבריו שאדם אחרי סיפור יציאת מצרים הוא בריה חדשה, ומאחר שסיפור יציאת מצרים יקר מאוד צריך להשיגח שלא לאבד אותה חלילה, ולהתענג מזיו השכינה אפילו כשמתארך, עכ"פ שלא לאבד אותה.

וראה מה שכתב **בקב הישר** (פרק ז) בשם יסוד יוסף, וז"ל: יראה לאמר ההגדה במתן ולא לאמרו במהירות, ואל יהא דומה עליו למשא ח"ו. ודע לך

אמונים אשר נאספו

ומאז שיצאו ונבחרו לסגולה ניתן להם התורה ומצותיה ובזה הם מובדלים מכל עם בגלות החל הזה, ותהלה לא"ל ית"ש הגם שנתארך הגלות בעוה"ר, לא אלמן ישראל מאלקיו והם נשארים באמונתו ית"ש ובאמונת התורה ומצותיה, בזה הם מובדלים מכל עם, וריקנין שבהם מלאים מצות כרימון, ובעבור זה נקרא גאולת מצרים גאולת עולם כי לא [היה ולא] יהיה עוד גלות כזה להשתקע ח"ו בטומאת הקליפות כל כך, הגם שלענין גלות הגופות בעונותינו הרבים גדולה כעת הגלות בכפלי כפליים לאין משער, אבל בגלות הנפשות אין שום גלות דומה לגלות מצרים.

לב. ופי' שם בזה דזהו כונת המסדר הגדה כהא לחמא עניא די אכלו אבהתנא בארעא דמצרים יען דאנו פורסין מצה שלימה קודם ספור יציאת"מ בלי ברכת המוציא מה שאין אנו עושין כן בשאר ימות השנה (שמברכין תחלה ואח"כ בוצעין כדי שיברך על השלימה) שגם זה מורה על כוונת ענין הנ"ל שאנו רואין עצמינו כאלו היינו עכשיו עע"ז לכך אנו פורסין אותו בלי ברכה כמו שאכלו אבהתנא בארעא דמצרים שהיו פורסין בלא ברכה שלא היו מצווין על כך עדיין (שהיו חנם ממצות) עד לאחר גאולתן שקבלו התורה.

כי מצות עשה מן התורה להיות לכל אחד מישראל לזכרון תמיד כל ימי חייו הנסים שעשה הקב"ה לאבותינו ולנו, ובהגיע יום זה מחויב לספר חסדי ה' לבניו כמש"ה והגדת לבנך ביום ההוא וגו', וע"ז בא עלינו המצוה של סיפור יציאת מצרים בכל שנה ושנה ובכל דור ודור בליל פסח כי בזכות זה הקב"ה יפרוש כנפיו תמיד עלינו להציל אותנו בכל המקומות ובכל הדרכים ויעשה לנו נסים ונפלאות. **אבל מי שההגדה עליו דומה עליו למשא ואומר בעל כרחו או בעצלות ובלי שמחה וכוונת הלב אז אינו זוכה שיעשו לו נס כשהוא במקום סכנה.**

מצות אכילת מצה

עוד יש המצוה הגדולה של אכילת מצה. שלדעת החת"ס היא המצוה היחידה שנשאר לנו בזמן הגלות התלויה באכילה. וא"י מצדיקים זי"ע שבשכל אנושי אי אפשר להבין הא"ך יתכן שבמעט קמח ומים יכנס קדושה נוראה כזו. אי' בזוה"ק (ח"ב קפג ע"ב) דהמצה היא "מיכלא דאוסותא", היינו שזה רפואה לכל מיני חולי ומדוה. "מיכלא דמהימנותא" המצה משפיע אמונה בלבות בני ישראל. גם מצה ר"ת מ'כל צ'רה ה'צילנו. בעת אכילת מצה צריכים לאכול ע"מ לקיים מצות התורה (שמות יב יח) "בערב תאכלו מצות". וביאר **בתפארת שלמה** (רמזי פסח) "בערב" מלשון עריבות ומתיקות "תאכלו מצות".

הסגולות שכתבו בספח"ק על אכילת מצה הרי מבהיל. המצה מסוגל לאמונה טהורה, לדעת שאין האדם פועל מעצמו כלום, ורק בכל דבר אלופו של עולם מחי' ומהוה הכל, ובכל תנועה ותנועה השי"ת נמצא. המצה מביאה לידי מידת הענוה, לפי שהמצה אינה מגבהת עצמה כמו החמץ שתופח. וכן הוא מסוגל ללכת בעקבי הצאן בדרך אבותינו ורבותינו הק' זי"ע נבג"מ, ולא לזוז מהם אפילו זיז כל שהוא, ולא להוסיף שום התחדשות ודברים חדשים. כתבו **בספרים** הק' ש"מאויבי תחכמני", כאשר אנו רואים ומתבוננים במלחמות הגדולות שערכו הגויים בכל השנים נגד מצות מצה ע"י עלילת דם וכו', הלא דבר הוא שלא נלחמו נגד שארי דברים שבקדושה כמו שופר וסוכה. אלא רואים מזה שזה לעומת זה הקליפה הגדולה רצתה להכניע את הקדושה הנוראה אשר במצות מצה.

ולזה כאשר נכנסים לה"הייליגער סדר נאכט" ומתבוננים בקדושת ליל הסדר, ובפרט כאשר לומדים בספרי חסידות הקדושים, נקל מאוד לקיים את

מאחז"ל (פסחים קטז): "חייב אדם לראות א"ע כאילו הוא יצא ממצרים". כי הרי מצוה זו היא בהרגשה ובמחשבה, אך כאשר יעסוק בספרי חסידות ייכנס בלבו רגשי קודש והתלהבות ויראה עצמו כאילו הוא ממש יוצא עתה ממצרים.

עצה לזכות להתלהבות בעריכת הסדר

איתא ממרן רביה"ק בעל **דברי יואל** זיע"א, שהקשה האיך באמת יוכל האדם להגיע למדרגה של "לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים" שיוכל לדמות בעצמו כאילו הוא בעצמו יצא ממצרים. ותירץ שהעצה לזה הוא כשיתבונן איך אבותינו ורבותינו זי"ע ישבו אצל הסדר. איך שבדורות הקודמים, לא רק צדיקים. אלא גם אנשים פשוטים ערכו את הסדר בכזו התרוממות. זכורני שבירושלים עיה"ק תובב"א הי' יהודי שהי' אומר את הזה"ק של "פקודא בתר דא" בכזה הרגש, בכאלו בכיות. הי' עוד יהודי איש פשוט אולם ירא שמים גדול, והיו בניו מספרים שבכל שנה כאשר בא להפסוק "שבשפלנו זכר לנו ויפרקנו מצרינו" הי' רוקד בהתלהבות למשך חצי שעה ושעה, בכל כחותיו ובדמעות שליש. וזה הי' "עמך יוד" עם כל ההרגשים "שבשפלנו זכר לנו". כך ערכו אנשים פשוטים את הסדר. ומהם נלמד איך לעבוד את ה' ולצאת משפלותינו לחירותנו

ואפשר שמהאי טעמא פתח מסדר ההגדה ב"מעשה בר' אליעזר ור' יהושע" וכו' כדי שמהם נוכל להתבונן איך שבדורות הראשונים ערכו את הסדר. ובהמשך אומרים "מצה זו שאנו אוכלים על שום מה, על שום שלא הספיק בצקם של "אבותינו להחמיץ". ובזה אנו מקשרים עצמינו עם אבותינו ועם הדורות הקודמים.

אמור מעתה כאשר עומדים לפני ה"הייליגער סדר נאכט" צריכים להביט ולהתבונן איזה זכי' שיש לנו, שהחיינו וקימנו והגיענו לזמן הזה. והרי אומרים הברכה של אשר גאלנו וכו' "והגיענו הלילה הזה לאכול בו מצה ומרור". ולכאורה למה מזכירים את אכילת המצה והמרור בברכה זו, הרי יברכו על מצה ומרור ברכה מיוחדת אח"כ. רק הענין דמברכין ברכה זו על ההתרגשות בלבד, שהמצה ומרור לנגד עינינו ומזה באה שמחה והתלהבות שהברכה פורצת מלב טהור.

מסופר על הרה"ק **מקאליסק** זי"ע שפגש פעם יהודי ספרדי זקן בן שבעים - שמונים שנה אשר מאס בחייו. אמר לו הרה"ק מקאליסק שכדאי

לחיות שמונים שנה לקיים מצוה אף פעם אחת, להניח תפילין אפילו פעם אחת בחיים, לומר פעם אחד אמן, ברוך הוא וברוך שמו. וזהו פשט של הברכה "אשר גאלנו וגאל את אבותינו וכו' והגיענו הלילה הזה לאכול בו מצה ומרור" שהכל הי' כדאי אף בשביל פ"א אכילת מצה ומרור.

שבח ישראל בכל מצב

ידועים דברי הרה"ק בעל **קדושת לוי** זיע"א (פרשת בא, ד"ה ואמרתם) שעמד בזה דיש להבין שאנו קורין את יום טוב המכונה בתורה בשם חג המצות, אנו קורין אותו פסח. והיכן רמז זה בתורה לקרוא יום טוב זה בשם פסח, והלא בכל התורה נקרא יום טוב זה בשם חג המצות. והנה כתיב (שיר השירים א ו) אני לדודי ודודי לי, היינו שאנו מספרים שבחו של הקדוש ברוך הוא והקדוש ברוך הוא מספר שבח של ישראל. וכן הוא שאנו מניחין תפילין וכתיב בהן שבח של הקדוש ברוך הוא והקדוש ברוך הוא מניח תפילין שכתוב בהן שבח ישראל. דהיינו תפילין דמארי עלמא שכתוב בהן שבח של ישראל כדאמרינן בגמרא (ברכות ו) תפילין דמארי עלמא מה כתיב בהו מי כעמך ישראל כו'. ותפילין של ישראל שכתוב בהם שבח השם יתברך, דהיינו שמע, קדש, והיה כי יביאך. ונמצא תמיד אנו מספרים שבח השם יתברך והשם יתברך מספר שבח ישראל.

והנה חג המצות נקרא על שבח ישראל. ועיין ברש"י על פסוק (שמות יב לט) ויאפו את הבצק עוגות מצות גו' וגם צדה גו'. ועיין ברש"י מגיד שבחן של ישראל כו', שמפורש בקבלה זכרתי לך כו', עיין שם. ונמצא נקרא חג המצות על שם שבח ישראל שאפו את הבצק עוגות מצות. ולזה בתורה נקרא יום טוב זה בשם חג המצות כביכול השם יתברך מספר שבח של ישראל. ואנו קורין היום טוב בשם פסח על שם שבח השם יתברך (שם פסוק כז) ואמרתם זבח פסח הוא לה' אשר פסח כו', שהוא שבח השם יתברך על דרך הפסוק אני לדודי ודודי לי.

וזה בא ללמד שאצל כלל ישראל אפי' בהשפלות הכי גרועה במ"ט שערי טומאה, כשנמצאים במצב של (יחזקאל טז ז) ואת ערום וערי' מן המצוות, וכמו שטען המקטרג (ילקוט שמעוני רמז רלד) הללו והללו עובדי עבודה זרה. אעפ"כ אין מצב שאינו ראוי לחזור. וזהו שאמרו חז"ל (ברכות י) "אפילו חרב חדה מונחת על צוארו של האדם אל יתיאש מן הרחמים" היפלא מה' דבר? היד ה' תקצר? כלל ישראל לעולם לא יתיאשו. ואף כשצריכים ישועה גדולה

ברוחניות ובגשמיות, צריכים לדעת "אל יתיאש מן הרחמים" השי"ת יכול לעזור ויעזור. וזהו אשר מלמד אותנו יציאת מצרים לכל השנה. וזהו הענין שמזכירים יציא"מ "בימים ובלילות", היינו דהן במצב של יום, כשהכל מאיר וזורח. והן במצב של לילה, כשהכל חשך ואפל, ובכל מצב אפשר לזכות ליציא"מ.

דם פסח ודם מילה

כבר הזכרנו שבחג הק' הזה מתעורר "אתערותא דלעילא". כשם שכשיצאו ממצרים שאז היינו ערומים מן המצוות, ונתן לנו הקב"ה דם פסח ודם מילה. כן ברחמיו נתן לנו השי"ת בכל שנה ושנה גם למי שאינו ראוי והגון לכך. אך עלינו להביא "דם פסח" היינו האמונה הטהורה והחזקה, הנשפעת ביותר בליל פסח לכל אחד. ו"דם מילה" היינו כח של מסירות נפש שיוכל האדם בכל רגע לקדש עצמו, ולהתגבר על כל הנסיונות, לקדש הראי' והמחשבה. בהני תרי מילי מעלייתא צריך האדם להכין עצמו לקראת החג הקדוש, אבל אפילו חלילה מי שלא הכין א"ע כראוי, והוא "נופל" לתוך הסדר נאכט בלי שום הכנה, ידע כי בפסח נשפע אתערותא דלעילא, ההשפעות של הסדר נאכט הם גדולים מאוד.

איתא בספרים הק' על הא דאמרי' בתחלת ההגדה "הא לחמא עניא" ולכאורה טפי עדיף לומר זאת לפני אכילת מצה, ולא בתחילת ההגדה. אכן אותו הלחם שאכלו אז בני' כשהיו אז בבחי' עניא, ש"מתחלה עובדי עבודה זרה היו אבותינו", והיינו עני בדעת. וזה חשיבות גדולה בשמים שזה הולך בתמימות בלי חשבונות, אלא עושים המצוה מפני שכן צוה ה'. בלי להתבונן אם ראויים לכך או לא, רק עושים כי כן צוה ה'. וזה אפשר ללמוד מהצפרדעים שבאו למצרים וכו' שהצפרדע נקראת "שלוחו של מקום" (עי' ב"ר יז). כשיהודי נכנס אל הסדר, אפילו חלילה לא התכונן כראוי, צריך הוא לזעוק "אנו שלוחים של מקום".

בשובה ונחת

עוד יש להזכיר כאשר עומדים לפני הסדר. והאריכו בזה בספה"ק מאוד, אי' **במדוש** (שמו"ר טז ב) "משכו וקחו לכם צאן הה"ד (ישעי' טז) בשובה ונחת תושעו. היינו כשהולכים בנחת ובנעימה נושעים. הגה"ק בעל **ויחי יוסף** מפאפא זצ"ל [שהי' דיין בעיר סאטמאר יצ"ו בעת שרביה"ק בעל דברי יואל זי"ע כיהן שם כראב"ד] היה אומר שרביה"ק בעל **דברי יואל** זי"ע הי' מספר בעת דרשת

שבת הגדול מהרה"ק ר' יהושע'לע קראלער זללה"ה שהי' לו חומרות גדולות מאוד באפיית המצות, שהיו שמורה משעת קצירה וכו', וכן עוד חומרות רבות. אירע לו פעם שנכנס לביתו בליל הסדר הבחין שהמצות והרבנית אינם. וחקר ודרש עד שהתברר שהמשרתת לא ידעה מכלום ועשתה מהמצות "קניידלעך". והרבנית כשראתה זאת נתעלפה ומרוב פחד ברחה. ר' יהושע'לע כשראה זאת צוה שתחזור והרגיע את כל אחד שלא אירע כלום, ויקח בזאת השנה מצות כמו כל ישראל. וזה מדריגה גדולה מאוד. וזהו אע"פ שיש מצווה של משכו וקחו אך צריך להיות בבחי' בשובה ונחת. ואעפ"י שבאמת יגיעם ועייפים, הן מכח הטירחות, והן מכח החומרות, אעפ"כ יחזיקו מעמד ולא יאבדו הכל ברגע.

ואסיים במימרא מכ"ק **אאמו"ר** הגה"ק זצוק"ל שפי' על מה שאומרים בסוף הסדר "אדיר הוא יבנה ביתו בקרוב, א-ל בנה ביתך בקרוב" דכיון שעבר ליל סדר כזה, ועיין לא נושענו ומשיח צדקינו לא בא, זה חיזוק לכלל ישראל לא רק תפלה, זה גם חיזוק שאנו מאמינים באמונה שלימה ש"אדיר הוא יבנה ביתו בקרוב, במהרה בימינו בקרוב", ואח"כ אומרים אחד מי יודע, בלשון שאלה ותשובה. כלומר שאע"פ שיש לשאול על עיכוב הגאולה מדוע עדיין לא נושענו. אבל התשובה לזה הוא אחד אלוקינו שבשמים ובארץ. וזה יישוב לכל התמיהות. וכשאומרים חד גדיא שם כבר רואים שלהכל יש חשבון מן השמים.

יעזור השי"ת שנצל כאו"א מן החמץ, וכדאי' מהאר"י הק' שהנזהר ממשוהו חמץ "מובטח לו שלא יחטא כל השנה". ונזכה לקיים את כל מצוות החג בשמחה ובטוב לבב, והנחילנו ה' אלקינו בשמחה ובששון מועדי קדשך וישמחו בך ישראל מקדשי שמך, ונזכה בקרוב להבטחת הנביא "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות" בביאת בן דוד במהרה דידן ברוב רחמיו וחסדיו.

שיחה לבהורי המד בביהמ"ד דברי אמונה בענין הכנה לפסח בפרוס ימי חג הפסח תשע"ג לפ"ק

מעלת שבת הגדול ❀ מעלת וקדושת ליל הסדר ❀ ליל הסדר נשפע קדושה מהשי"ת בעצמו ❀ ליל הסדר הוא סוד האהבה ❀ מצוות תשביתו ואיסור בל יראה ❀ מעלת מצוות כיבוד אב ואם ❀ עיקר ההכנה לחג הפסח הוא בתוה"ק ❀ ההכנה בגמ' ובספרי חסידות ❀ מידות טובות הכנה לפסח ❀ קדושה ע"י ברכות בכוונה

❀ מעלת שבת הגדול

עומדים כעת לפני ליל התקדש היו"ט הגדול והקדוש "חג הפסח".

אבל באמת אנו עומדים עדיין לפני השבת קודש הנקרא "שבת הגדול", אשר כתב **בבני יששכר** טעם למה נקראת "שבת הגדול", לפי שלפני הפסח עסוק כל אחד בהכנות לקראת היו"ט הבא, וכמעט ושוכחים מן השבת שלפניו, לכן קוראים לה "שבת הגדול" שגם השבת שלפניה גדול וקדוש. לכן לא נשכח שעומדים לפני השב"ק, ובפרט עוד שבת זו שאי" בספה"ק שכל היו"ט נכלל בשבת שלפניו, כדאי" בזה"ק (יתרו פח א) ד"כל ברכאן דלעילא ותתא ביומא שביעאה תליין".

עכ"פ עומדים לפני היו"ט הגדול, ואומרים בפיוט (ליל הסדר, ואמרתם זבח פסח) "בראש כל מועדות נשאת פסח" ובפשטות הביאור דהיו"ט פסח כתיב בתורה בתחילת כל הימים טובים (שמות יב יח).

אולם יש בזה כוונה אחרת שהיו"ט פסח גדול במעלה משאר הימים טובים, והעיקר מיו"ט פסח הוא "ליל הסדר" הקדוש. ואע"פ שבפסח ישנם כמה מצוות גדולות, איסור אכילת חמץ, ואיסור בל יראה ובל ימצא, ומצוות אכילת מצה. אבל העיקר מכולם הוא ליל הסדר. וכאשר מתבוננים קצת בספרים הק' מה סוד ה"סדר נאכט", ממש פחד פחדים! זה הרגש נורא להתכונן אליה, קשה מאוד להגיד בזה.

אולם הרי כבר אמרו חכז"ל (ברכות ז:) "גדולה שימושה יותר מלימודה". והכוונה שכשרואים תלמיד חכם מקיים בעצמו מצוה, זה משפיע על אחרים יותר מאילו היה אומר דברי תורה ומוסר. ואעפ"י שתורה ומוסר מגדול משפיע מאוד על האדם ועושה בו רושם גדול, לפי שהם דברים היוצאים מן הלב ונכנסים ללב. אך אעפ"כ הרושם שיש משימושה של תורה גדולה אין ערוך. וכמו ששמענו מאנשים איך ה' נראה ה"סדר נאכט" אצל ה**צדיקים** זי"ע, שבועות וחדשים שלמים לפניו כבר דברו מה"סדר נאכט". ולמה דברו ממנה כל כך הרבה. מפני שבה"סדר נאכט" יורדת קדושה נוראה ונשגבה כדאי" בספה"ק שישנה "אתערותא דלעילא".

בספה"ק בני יששכר (מאמרי חודש ניסן מאמר ח, ב-ג) כותב אריכות שעל כל דבר שבקדושה צריכים לעשות מקודם "אתערותא דלתתא", צריכים לעשות איזה הכנה, איזה פעולה בשבילה. הגם שבעת ליל התקדש חג, מי שהתכונן כראוי וכנכון זוכה לקדושה עילאה. אך אפילו מי שלא זכה להתכונן, לפי שהי' טרוד בעסקיו הרבים, גם הוא זוכה להארות נפלאות ועצומות, ולקדושה נוראה ונשגבה, אשר אי אפשר לשער ולתאר כלל.

מעלת וקדושת ליל הסדר

איתא בזוה"ק (פ' בא דף מ, ב ברע"מ) כי השכינה הקדושה בכבודה ובעצמה, ואתה עמה כל הפמליא של מעלה יורדים ובאים בליל הסדר בכל בית יהודי. כתיב (ויקרא ו, ט) "מצות תאכל במקום קדוש", כתב בספה"ק **תפארת שלמה** (לשבה"ג ד"ה מצות תאכל) שבא לרמז שיכין א"ע קודם פסח לקדש ולטהר א"ע, להיות כלי מוכשר שיבא לתוכו המצה במקום קדוש, ואז בחצר אוהל מועד יאכלוה. שיהי' המקום שהוא עתה פה כמו חצר אוהל מועד.

עוד יש לפרש בזה, שכל בית יהודי מתקדש ע"י אכילת מצה, לא קדושת ביהמ"ד, ולא קדושת ארץ ישראל, רק בחינת "קדושת בית המקדש", חוץ

ממה שכל יהודי זוכה בחג הפסח לבחי' "אכילת קרבן פסח", ובפרט צדיקים שזכו למדריגה זו בפועל ממש, אולם זה בעצמו שהשכינה הק' באה עם הפמליא של מעלה בכל בית יהודי זה ענין נורא ונשגב עד מאוד. "א מורא'דיגע קדושה", יש להתבונן שבאים בבית אלפים ורבבות מלאכים לראות ולשמוע איך כלל ישראל עורכים את ה"סדר נאכט", ומספרים ביציאת מצרים, וכל זה אפילו אצל אנשים פשוטים^א.

וכאשר השכינה הק' באה בבית, הבית נעשה מקום קדוש, בחינה של קדושת ביהמ"ק, בחינה של "קדשי קדשים", ששם מקום משכן השכינה הק', כדכתיב (שמות כה ח) ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם", וכל זה רק מקצת דמקצת, מיעוטא דמיעוטא ממה שיש לדבר מה"סדר נאכט", ממש אין לנו שום השגה בקדושת ה"סדר נאכט".

ליל הסדר נשפע קדושה מהשי"ת בעצמו

בליל הסדר יורד קדושה עצומה ונוראה לכו"א, ואפילו לפחות שבפחותים. מתאמרא משמיה דהרה"ק ר' **ישכר דוב מבעלזא** זצוקלה"ה זי"ע, אהא דהקשו **הראשונים** למה אין מברכין "שהחיינו" על מצות ביעור חמץ. והוא"ש מבאר דכיון שכל מצות ביעור חמץ זה רק לצורך יו"ט, א"כ יוצאים חובת הברכה ע"י ה"שהחיינו" שאומרים בעת הסדר, עכ"ד. והק' על זה המהרש"ל אין מועיל שהחיינו הרי הם שני מצוות נפרדים לחלוטין, מצות ביעור נוהגת ב"ג וי"ד בערבי פסחים, ומצות אכילת מצה נוהגת רק ביו"ט עצמה.

ותירץ הרה"ק מבעלזא זי"ע תירוץ נפלא למה א"א לברך שהחיינו על מצות ביעור. דהנה מצות ביעור חמץ רומז על ענין ביטול היצה"ר, כדאי' בגמ' (ברכות יז.) דחמץ רומז ליצה"ר, והוא השאור שבלב^ב. ועפי"ז מבאר הרה"ק מבעלזא דע"כ אי אפשר לברך שהחיינו על ביעור חמץ, כי מי יאמר זכיתי לבי שביערתני את היצה"ר מלבי לגמרי. אולם בעת אכילת מצה בליל הסדר

אמונים אשר נאספו

א. מספרים על הרבה צדיקים שהסתובבו בליל הסדר להסתכל איך אנשים פשוטים עורכים את הסדר.

ב. ומסופר על צדיקים שכל השנה התנהגו בהסתר ובהצנע, הזמן היחיד שהורידו דמעות ה' בעת שריפת חמץ ובעת אכילת מצה בליל הסדר, כי בעת שריפת וביעור חמץ אז יכולים לפעול לבער את היצה"ר כליל.

נשפע מן השמים קדושה נוראה ועצומה, אפילו למי שלא התכונן כראוי, כמו שה' בליל יציאת מצרים שכלל ישראל הי' שקועים במ"ט שערי טומאה באופן הגרוע ביותר, ואין לנו השגה מה זה מ"ט שערי טומאה, כדאי' בחכז"ל (ילקוט"ש שמות רמז רלד) "הללו והללו עובדי עבודה זרה", ועם כל זה הוציאם הקב"ה ממצרים ברגע אחד ואעפ"י שלא היו ראויים כלל.

וזאת המדריגה חוזרת על עצמה בכל ליל חג הפסח שנשפע מן השמים אותה הארה קדושה שמעלה את כל אחד בעליה נפלאה הרבה יותר ממדריגתו והכנתו, ולכן שפיר יוצאים בברכת שהחיינו בליל פסח גם המצוה של ביעור חמץ, כי הקב"ה בעצמו מבער את היצה"ר מן הלבבות.

ליל הסדר הוא סוד האהבה

וכ"ז נמשך מהאהבה הגדולה של הקב"ה לעמו ישראל, ובפרט בהאי "סדר נאכט" הקב"ה מראה אהבה יתירה לישראל, לכן ישראל מראים אהבה יתירה להקב"ה. אין עוד ליל קדוש כזה אשר בו כלל ישראל מקיימים כל כך הרבה מצוות כמו הלילה הזה. מצוות דאורייתא, מצוות דרבנן, מנהגים קדושים, כמו הענין של "הלל הי' כורך מצה ומרור" וכו', וכן לבישת הקיטל, מזיגת היין, הענין של הזרוע, הביצה, מה שלוקחים שלש מצות ולא שתיים, וכו', הרבה ענינים שעושין רק מכח מנהג. ומנהג יש לו כח עצום שמשבר דינים, אם נספור כל המנהגים שנוהגים באותו הלילה יעלה החשבון יותר ממספר המצוות שעושים.

על כל פנים זה הלילה אשר אנו עוסקים בכל כך הרבה מצוות, ממילא בזה מראים ומביעים האהבה שלנו כלפי הקב"ה, וכן הקב"ה מראה אהבתו לעם סגולתו בזה שיוירד למטה עם פמליא של מעלה לכל בית יהודי.

אי' בספה"ק **קדושת לוי** אימרא נוראה. וכאשר מתבוננים בזה מתעוררים ביותר.¹ דהנה בתוה"ק נקראת היו"ט פסח רק "חג המצות". אך לעומת זה בפי בני ישראל נקראת "חג הפסח". והאי מילתא טעמא בעי.

וכתב ליישב תירוץ נורא שכשמתבוננים בה, מתעלים גבוה מאוד. והוא, שהקב"ה מתפאר עם בני ישראל לכן קורא להיו"ט "חג המצות" וישראל

 אמונים אשר נאספו
 ג. בכלל כאשר לומדים בספרי חסידות נתלהב הלב להבוכ"ע, ספרי חסידות יש להם קדושה יתירה.

מתפארים בהקב"ה לכן קוראים להיו"ט "חג הפסח". דהיינו, שכאשר יצאו בני ישראל ממצרים לא לקחו עמם מה לאכול או לשתות, כדכתיב (שמות יב ט) "וגם צדה לא עשו להם". הבה ונתאר לעצמינו. הרי מי שנוסע אפילו על דרך קצרה יקח עמו מה לאכול ולשתות, וכל שכן מי שעומד לנסוע דרך ארוכה, ומה עוד לפרוש על הים, הרי אין מציאות שלא יקח עמו כלום.

אבל בני ישראל יצאו בלא כלום כדכ' "וגם צדה לא עשו להם" וכ' ברש"י (שם) שהשי"ת אומר לישראל (ירמ' ב ב) "זכרתי לך חסד נעורך אהבת כלולותיך לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה", השי"ת אומר לכלל ישראל, לעולם אזכור לכם איך שהלכתם באמונה, באהבת ה', לא הבטתם על כלום, יצאתם ממצרים עם ילדים קטנים מפני שכן צוה ה', לעולם לא אשכח את ה"וגם צדה לא עשו להם" מה שאכן לקחו עמם זה דבר אחד "עוגות מצות" שצוה להם הקב"ה לאפות (שמות יב לד) "משארותם צרורות בשמלותם". ולכן קורא הקב"ה להיו"ט "חג המצות" לפי שהקב"ה זוכר לעולם את המצות שהוציאו בני" ממצרים.

משא"כ כלל ישראל קוראין לה "חג הפסח" ע"ש (שם פסוק כז) אשר פסח הקב"ה על בתי בני" במצרים בנגפו את מצרים ואת בתינו הציל. לזכור החסד שעשה הקב"ה עם ישראל להצילם ממצרים עכדה"ק. וזה ביאור נורא שמביע את האהבה מהקב"ה לכנסת ישראל, ומכנסת ישראל להקב"ה.

מצוות תשבתו ואיסור בל יראה

עומדים אנו כעת לפני ה"הייליגע סדר נאכט" בני ישראל עסוקים בהכנות לליל הסדר, בהכנות למצות עשה דאורייתא של ביעור חמץ, בענין חמץ כבר מילתנו אמורה לעיל דקאי על היצה"ר, והנה במצות ביעור חמץ יש העשה של "תשבתו", והלא-תעשה של "בל יראה ובל ימצא". בענין "תשבתו" כתב **בשו"ע הרב** (סי' תלב סעי' ז) מרש"י (פסחים ד:) דהיינו "היסח הדעת" שמסיחים דעת מהחמץ. ו**ברמב"ם** כתב (בפ"ב מהל' חמץ ומצה ה"ב) דביטול חמץ היינו שעושה להחמץ כאילו אינו, כדבר שאינו חשוב, כעפר שממאס מזה.

וא"כ כשמדברים שחמץ היינו היצה"ר צריכים לדעת, כי כשבא האדם לידי נסיון שהיצה"ר מעמיד לו בענין של ראי' או שמיעה שלא כהוגן וכו', ישנם שתי עצות נגדו, תשבתו לפי רש"י ולפי הרמב"ם. דהיינו שיש עצה להסיח דעתו מזה הנסיון כאילו אינו. ויש מצבים שצריכים להשתמש בעצה

של הרמב"ם להעבירו, שיהי' אצלו כעפר, כדבר שאינו חשוב. ושני ענינים אלו נקראים ביעור חמץ, וזאת צריכים אנו לקבל על עצמינו בעת ביעור חמץ, להיות שליט על עצמו, אם בא לו נסיון בראי' או בשמיעה וכו', הדבר הראשון צריך להיות היסח הדעת, כרש"י. וגם ניתן בדרך של הרמב"ם למאוס בה, וזהו סוד הענין של ביעור חמץ.

מעלת מצוות כיבוד אב ואם

אי' בספה"ק גודל מעלת ההכנה שעושה רושם גדול מאוד בשמי מעלי, ענין ההכנה לפסח אינו דבר ריק כלל. וחוץ מזה אפשר כעת לקיים המצוה הגדולה של "כיבוד אב ואם" לעזור בבית. ואעפ"י שכל אחד יודע זאת צריכים לחזור ע"ז, כמש"כ במסילת ישרים (בהקדמה) שבא לחזור על הדברים הידועים - וכל אחד יודע שדקה אחד של כיבוד אב גדול מאוד, כמו שמספר בספר **סדר הדורות**^ה (חלק תנאים ואמוראים - אות י) שר' יהושע שאל בשמים מי יהי' שכנו לאחר מאה ועשרים בגן עדן. [כנראה שסבר שזה יהי' לו לתועלת לצורך עבודת ה' אם ידע זאת] והודיעו לו ששכנו יהי' אחד בשם "ננס". הלך ר'

אמונים אשר נאספו

ד. וישנם ע"ז כמה וכמה סיפורים מה שזה פועל.

ה. וז"ל שם: ר' יהושע בן אלם הגידו לו בחלום, שמח בלבבך שאתה וננס הקצב מושבו ומושבך בגן עדן, וחלקו וחלקך שוין כאחד. כשניעור ר' יהושע חשב בלבו ואמר אוי לי שמיום שנוולדתי הייתי תמיד ביראת קוני, ולא עמלתי אלא בתורה, לא הלכתי ד' אמות בלא ציצית ותפילין, והיו לי שמונים תלמידים. ועכשיו שקולין מעשי ותורתי עם הקצב.

שלח לתלמידיו תדעו שלא אכנס לבית המדרש עד שאראה מי הוא זה האיש ומה מעשיו, שהוא חבירי בגן עדן. מיד הלך עם תלמידיו מעיר לעיר ושאל בשם האיש ובשם אביו עד שבא אל עירו. כשנכנס שאל מיד היכן ננס הקצב, אמרו לו למה את מבקש אותו, אתה חסיד וצדיק ותשאל על איש כמותו. אמר להם מה מעשיו. א"ל אדוננו לא תשאל ממנו כלום עד שתראה אותו מיד. שלחו בשבילו, ואמרו לו ר' יהושע בן אלם שואל אותך. א"ל ננס מי אנכי ומי אבותי בישראל שר' יהושע שואל אותי. אמרו לו עמוד ולך עמנו, חשב בלבו שכל מה שאמרו לו שקר הוא, ואמר לא אלך עמכם שאתם משחקים בי. מיד חזרו לר' יהושע ואמרו לו אתה אור ישראל ואור עינינו עטרת ראשנו, איך תשלחנו בשבילו, הלא הוא לא רצה לילך עמנו. אמר להם תדעו שלא אשב עד שאראה אותו.

הלך ר' יהושע בעצמו אצל ננס הקצב. ונפל ננס על פני ר' יהושע ואמר מה היום מיומיים שעטרת ישראל בא לפני עבדו. א"ל דבר יש לי לדבר עמך. א"ל דבר. א"ל מה מעשיך ומה מלאכתך. א"ל אדוני קצב אני, ויש לי אב ואם זקנים, ואינם יכולים לעמוד על רגליהם, ובכל יום ויום אני מלבישם ומאכילם ומרחיצם בידי. מיד עמד ר' יהושע ונשקו על ראשו. וא"ל בני אשריך ואשרי גורלך, מה טוב ומה נעים, ואשרי חלקי שזכיתי להיות חברך בגן עדן, עכ"ל.

היושע עם תלמידיו לחפש מי הוא אותו "ננס", ונסע מעיר לעיר ומכפר לכפר עד שמצא איש פשוט, קצב, שלא ידע ללמוד ולא ידע להתפלל, והתפלל מאוד ולא הבין על מה זכה הלה למקום נשגב כזה. שלח לקרוא לו, ושאל אותו מה מעשהו ואיזה מעשים טובים עשה וכו'. ענה לו הקצב שאמנם אינו יודע כלום, אבל מצוה אחד יש בידו שמכבד אביו ואמו במסי"נ ממש, נותן להם לאכול ולשתות ורוחץ אותם, ודואג שלא יחסר להם מכלום. אמר ר' היושע ששמח לישב עמו בג"ע. עכ"פ רואים אנו מזה גודל מעלת מצות כיבוד אב ואם.

וכן מספרים על הרה"ק הרבי ר' בונם מפשיסחא זי"ע שלימד פעם לפני התלמידים, ובחור אחד איחר ונכנס באמצע השיעור, והר"ר בונם עמד לפניו וכולם תמהו ע"ז. שאל הרבי ר' בונם את הבחור, איזה דבר טוב עשית שאביי ילוח אותך. ענה הבחור שרצה ללכת להשיעור, ואמו בקשה ממנו שיוציא את האשפה. אמר לה שאינו יכול כיון שצריך לרוץ ללמוד תורה, וכן הוה. אולם באמצע ריצתו התיישב דהרי הוא הולך ללמוד תורה ותכלית התורה הוא לקיים מה שכתוב בה, וא"כ מה שוה תורתו אם אינו מקיים מצות כיבוד אם. ובזה התגבר על היצה"ר וחזר לביתו והוציא את האשפה כמצות אמו. הפטיר הרבי ר' בונם והסביר דכתבו הקדמונים דאביי

אמונים אשר נאספו

1. סיפור זה מובא בספר **תפארת היהודי** (אות קמא) שפעם אחת היה לומד הרב הקדוש היהודי ז"ל עם תלמידיו הגאונים הקדושים שיעור גפ"ת, והיה לומד שם גם כן בחור מופלג מעיר פרשיסחא, והבחור ההוא היה יתום מאביו רחמנא ליצלן. ופעם אחת באמצע הלימוד התחיל הרב הקדוש להעמיק בעיון באיזה ענין שהיה קשה לו, ומחמת שהבחור ידע דרכו בקודש שבכל פעם שהוא מתחיל לעיין אז הוא שוהה איזה שעה בעיונו ובדביקות עצומה, לכן הרהיב הבחור עוז בנפשו לילך לבית אמו לאכול, כי היה לו חלישות הלב. ואחר אכלו בחפזון אז, קם במהירות לרוץ לבית הרב הקדוש. וכאשר כבר אחז בדרכו, קראה לו אמו שיעלה לעליית ביתה שיוירד לה חבילת שחת שהיתה צריכה אז, ולא רצה, רק לילך בחזרה כי היה נחפז, אולי כבר התחיל רבו הקדוש ללמוד. ובאמצע הדרך נתיישב בלבו הלא עיקר הלימוד היא רק לשמור ולעשות, וכעת כאשר בא לידו מצות כיבוד אם לא יקיים. לכן רץ במהירות ועשה רצון אמו.

אחר כך כאשר פתח הדלת של בית הרב הקדוש היהודי זלה"ה, אז הקיץ הרב הקדוש מעיונו וקם מלא קומתו ונתמלא שמחה. ושאל להבחור איזה מצוה עשה כעת מחמת שבבואו להבית אז ראה את האמורא הקדוש אביי שנתלווה עמו, ותיכף נתיישב לו הקושיא. וסיפר לו הבחור כל המאורע. ואמר הרב הקדוש לתלמידיו שזה היה מחמת שאביי לא היה לו אב ואם כידוע, שלכן נקרא שמו אביי על שם הפסוק (הושע יד ד) א'שר ב'ך י'רוחם י'תום. ולכן דרכו שאצל מי שמקיים מצות כיבוד אב הוא נעתבר בו, והולך עמו להיות לו חלק במצוה, והוא הגיד לו אז התיורץ מהקושיא. הרי לך גודל מעלת מצוות כיבוד אב ואם שנתעבר בו נשמת האמורא הק' אביי.

לא היו לו אב ואם, כדאי' (קידושין לא:). ושאל בשמים מה ביכלתו לעשות שלא יחסר לו קיום מצות כיבוד אב ואם, ונתנו לו מתנה מן השמים שבכל פעם שמישהו יקיים מצות כיבוד אב ואם, יוכל אביי להתלבש בו ובזה יהי' לו חלק במצוה. נמצא לפי"ז דכל אחד מאתנו יש לו אותו זכי' שיתלבש בו נשמת אביי כמה פעמים ביום, ובפרט בערבי פסחים כאשר מזדמן מצוה זו הרבה.

שמעתי מעשה איש מפי איש, שסיפר לי איש מהימן מאוד ששמע מבעל המעשה. איש אחד בא להתלונן לפני הרה"ק מרן בעל **הדברי יואל** זי"ע שבנו סר מן הדרך ר"ל, הי' בזה בעת שבתו של הרה"ק הנ"ל בירושלים עיה"ק ת"ו בתקופת הקמת המדינה הטמאה, ונפלו אז הרבה קרבנות ביהדות ר"ל ע"י הציונים. והרחיק לכת עד שנעצר ונלקח במאסר על עניני גניבה וכדו'. ועכשיו שאלת האב כיון שבמאסר אוכל נבילות וטריפות, ובחוץ עובר רק על שארי עבירות האם להשתדל להוציאו לחפשי. שאל אותו הרה"ק מסאטמאר אם כשהי' בבית הי' מקיים מצות כיבוד אב ואם, או הי' מחוצף. כשהשיב האב שלא הי' מקיים מצות כיבוד אב ואם, אמר לו הרה"ק מסאטמאר שא"כ ישאר במאסר, דאעפ"י שאוכל שמה נבילות וטריפות, זה טוב יותר ממה שיעבור על מצות כיבוד אב ואם! זה מעשה נורא וצריכים להתבונן בזה היטב. איסור נבילות וטריפות זה לאו, ומצות כיבוד או"א זה מצות עשה, אלמלי שמעתיו מאיש מהימן ששמעו מבעל המעשה בעצמו לא האמנתי. עכ"פ חזינו מזה כמה גדול וקדוש המצוה הזאת של כיבוד אב ואם, ועכשיו יש הזדמנות מיוחדת לזה בהכנות החג.

ההכנה הכי גדולה הוא שעוזרים בבית. איתא **ברש"י** (תענית ו. ד"ה שמל) שכ' ד"תשובה" היינו שמתעניין ועושין צדקות. "מתעניין" הפי' שלא להמשך אחר תאוות אכילה ושתי' וכו'. "ועושין צדקות" היינו לעשות חסד, וזהו תשובה אליבא דרש"י. אמור מעתה היכן יש לך חסד גדול מלעזור לאב ואם.

עיקר ההכנה לחג הפסח הוא בתוה"ק

ועוד אומר לכם מענין ההכנה ליו"ט. זכורני את הגאון הצדיק רבי **ישראל יצחק רייזמאן** זצ"ל חבר הבד"צ בירושת"ו שסיפר **לאאמו"ר** הגה"ק זללה"ה שבימי בחרותו הי' נהוג שלפני כל יו"ט הי' מסיימים את המסכתא השייכת להיו"ט ההוא, יומא לפני יום הכיפורים, פסחים לפני פסח, מגילה לפני

פורים וכו'. ה' זה דבר פשוט עד מאוד. ועכ"פ צריך להיות הכנה בתורה הק'. מספרים על הרה"ק רבי **אברהם אלימלך מקארלין** זצ"ל הי"ד [הוא ה' איש קדוש, מהצדיקים הגדולים שבדור הקודם] שאמר שכאשר שאלו "חסיד'ישער איד" של פעם איפה הוא עומד בהכנות לפסח, ענה: בשל"ה הק' אני עומד בפרק זה, ובמהר"ל בקטע זו, בגמ' פסחים אני עומד בדף זה, ובמשניות במשנה זו וכו'. לפי שכל אחד הבין שזה הוא ההכנה ליו"ט, אולם עכשיו בימינו כאשר שואלים קושיא זו, הוא עונה: המצות כבר יש לי, והיין וכו'.

אולם באמת לא זו ההכנה הנכונה שמדברים ממנה. ההכנה שמדברים ממנה היינו ברוחניות. בימי בחרותי התכווננו ליו"ט ע"י שלמד כל אחד מחבר עם משנה ברורה. כתבו בספרים הק' דההכנה הכי גדולה הוא ע"י לימוד ההלכות של יו"ט. איתא בגמ' (מגילה טז.) שהמן בא ליקח את מרדכי להרכיבו ברחוב העיר כציווי אחשורוש "ככה יעשה לאיש", ומצא את מרדכי שישב ולימד לפני כ"ב אלף תלמידים. שאל אותו המן מה לומדים, ענה לו מרדכי שלומדים הלכות קמיצה, אמר המן שהעומר ביטל עשרת אלפים ככר כסף. מבאר שם רש"י על אתר שלמדו עומר מעניני החג כיון שהי' לפני הפסח. עכ"פ חזינן דהא שלמדו הלכות החג זהו מה שהציל את כלל ישראל מגזירת המן.

ועל כן ילמד כל אחד מי שביכלתו גמרא או משנ"ב, ביאור הלכה, טור, או רמב"ם ואפי' משניות שזה קצר מאוד, ועכ"פ אין לבטל שאר הלימודים, ועיקר כונתי בזה לעורר שעיקר הכנה עושים ע"י לימוד התורה"ק, ופירשו בספה"ק "אין ביעור חמץ אלא שריפה", דחמץ הרי קאי על היצה"ר ושריפה קאי על התורה"ק כדכתיב (משלי ו כג) נר מצוה ותורה אור. והענין, דא"א לבער היצה"ר כ"א ע"י לימוד התורה"ק, וזהו "אין ביעור חמץ אלא שריפה". וכן חזינן גם בליל הסדר שכאשר אמר הקב"ה לפרעה שישלח את העם ממצרים לא אבה, וגם המכות לא עזרו, אולם כאשר ה' (שמות יב, יב) "ועברתי בארץ מצרים בלילה הזה" אני ולא מלאך כיון שהי' השראת השכינה, מיד צעקו המצריים שיצאו ישראל ממצרים, כיון שהאיר אור גדול של קדושה, ממילא נתבטל כל כח הסט"א, וא"כ כ"ש כשיהודי רוצה ללחום עם היצה"ר העצה הוא תורה הק' ועי"ז מנצחים, כמש"כ **ברמב"ם** (פכ"ב מאיסור"ב הכ"א) "אין מחשבת עריות מתגברות אלא בלב פנוי מן החכמה", כדי להיפטר מן היצה"ר הדבר הכי גדול זה תורה"ק.

ההכנה בגמ' ובספרי חסידות

כשמתכווננים להסדר יראה כל אחד ללמוד ספרי חסידות הקדושים, וכשבאים אל היו"ט עם ספרי חסידות המלהיבים את הלב, אז היו"ט שונה לגמרי. אמנם צריכים לזכור שלא די בזה אלא צריכים ללמוד גמרא ג"כ. איתא מצדיקים שישנם שני אופנים להצית את האש, בעצים ובקיסמין דקים. והחילוק ביניהם דקוסמין אמנם מבעירים את האש מיד, אולם אינם מחזיקים מעמד רק נכבים מהר. משא"כ עצים גדולים אכן לוקח זמן ארוך עד שאוחז בהם האש, אולם כיון שניצת לוקח זמן ארוך עד שנכבים. וכן החילוק גם בין גמרא לספרי חסידות, דספרי חסידות אמנם פועלים מיד, ועל אתר מתלהב לב האדם לעבודתו ית"ש, אולם כבולעו כך פולטו ואינו פועל לזמן מרובה, משא"כ גמרא אמנם לא מבחינים מיד בפעולתה, אבל כיון שבווער האש בקרב האדם אז "מגיני ומצלי אפילו בעידנא דלא עסיק בה". על כן העצה הוא לצאת ידי שניהם ולהתכוון הן ע"י גמרא והן ע"י ספרי חסידות.

מידות טובות הכנה לפסח

וכאשר מדברים מהכנה, צריכים לדעת לגשת אל היו"ט עם מדות טובות. מספרים על מרן **הבעש"ט** הק' זי"ע שנסע פעם בדרך, ובאמצע הדרך הגיעו לבית-מרזח (קרעטשמע) והתעכבו לפוש שמה קמעא, וגם התפלל שמה מנחה בהתעוררות עצומה. לאחר תפילת מנחה אמר הבעש"ט הק' שהרגיש שם קדושה נוראה, קראו לבעל האכסני' ושאלו אותו לפשר הדברים, מה גרם לאותו קדושה. ענה שאינו יודע ושהי' עוד בעה"ב שם לפניו והי' איש חשוב. הבעש"ט הק' החל לחקור אצלו אחר מעשיו הטובים של הבעה"ב הקודם, עד שהלה סיפר שהבעה"ב הקודם הי' לו עבודה גדולה בענין ה"מצות מצוה" בפסח, וכבר בערב פסח אפה את המצות בהתעוררות עצומה ובשמחה של מצוה, ואמר הלל ברגש אש קודש. גם היו לו חומרות גדולות מאוד באפיית המצות. דרכו הי' לאסוף את כל עניי העיר ואפה עמהם מצות, ואח"כ חילקה להם אשתו את המצות מצוה, ולעצמם היתה משאירה רק שש מצות. בשנה אחת הי' בהלה גדולה ושכחה להשאיר לעצמם את השש מצות מן המצות מצוה שנאפו עם כל החומרות. ויהי לאחר תפלת ערבית בליל הסדר והאיש ההוא בא לביתו באצילות ובהתרגשות, וניגש ליקח את המצות מצוה המיוחדים להסדר, ולגודל תדהמתו ראה ששכחה אשתו להשאיר לעצמם ואין לו מצות מצוה. מספר אותו בעל אכסני' להבעש"ט הק' שהוא הי' אז משרת אצל הבעה"ב הקודם, וחשב שהלה יפרוץ בבכי מר בראותו איך שלאחר כל כך

הרבה עמל ויגיעה והרבה טירחות וחומרות לא נשאר להם כלום, ואין להם אפילו מצה אחת להסדר. אולם הבעה"ב לא אבד את שלוות הנפש שלו, וענה שאם אין מצת מצוה יקח מצות פשוטות להסדר, וגם הרגיע את אשתו לבל תתעצב, אעפ"י שהיא היתה אשמה בדבר. ענה הבעש"ט הק' ואמר שעכשיו כבר מבין למה הרגיש כאן קדושה כזו ואין זה פלא כלל, כי כיון הבעה"ב ה' יכול להיות מעביר על מדותיו באופן כזו זה השפיע קדושה יתירה על המקום.

חזינן מזה כמה גדולים מדות טובות ששנים לאחר מכן עדיין נשאר קדושה במקום ע"י שלא כעס. והרי עכשיו כשמכניס הבית לפסח מזדמן לפעמים שרוצים לכעוס. ואם עומדים בנסיון זה עבודה גדולה ביותר, "ועבדת את העבודה הזאת בחודש הזה" זהו העבודה, וזהו החשיבות. ויש לזה כח עצום בשמים. אם מישוהו נמצא בנסיון ידע בנפשו שיכול להתעלות עי"ז מאוד מאוד, ויכול להיות לו לתועלת כל ימיו. וח"ו אם אינו מתגבר הרי זה כאילו אבד הון רב. אדם אינו מלאך, ולא כל אחד יכול להשפיע על עצמו שלא יפריע לו בלב. אבל אם משהו מפריע לו בלב ומתגבר ואינו כועס, זהו מההכנות המעולות ביותר ליו"ט פסח. וכל עיקר הצלחת האדם בזה ובבא, כשמעביר על מדותיו, ויש לזה חשיבות גדולה מאוד בשמים.

קדושה ע"י ברכות בכוונה

הזכרנו לעיל בשם הספה"ק **תפארת שלמה** "מצות תאכל במקום קדוש" שיראו לנקות ולטהר את הפה מדיבורים אסורים. ועי' ידוע הסיפור שהאור החיים הק' ה' פעם באיזה בית בפסח, והרגיש קדושה יתירה ונשגבה. והתחיל לחקור מהיכן נובע קדושה זו, עד שנתוודע לו שבבית ההוא הקפידו לברך הברכות, וכן ברכת המזון מתוך הסיודור. אמר האוהה"ק שכעת כבר מובן לו למה מרגישים שם קדושה, כי בבית אשר מברכים את הברכות באופן כזה, נמשך מזה קדושה על המקום. ולכן צריכים לראות לברך ברכות כראוי וכנכון, כדי שיתטהר הפה שיהי' "מצות תאכל במקום קדוש". ובזה יתכן לפרש "מצות תאכל במקום קדוש" דהיינו שנעשה מקום קדוש ע"י המצות והברכות.

עומדים כעת לפני ה"סדר נאכט", וצריך כ"א לדעת שאין שום נפק"מ איך הוא נראה, כבר דברנו לעיל שמשפיעים מן השמים שפע של קדושה עצומה, וצריכים לנצל את זאת אפי' מי שאינו ראוי, ואפי' מי ששקוע במ"ט

שערי טומאה, אעפ"כ לא יתיימש, ולא יחשוב שאינו ראוי. הרה"ק רבי חנוך **הענין מאלכסנדר** זצוקללה"ה מפרש: "מה העבודה הזאת לכם" דהיינו שהרשע אומר שכל העבודה הוא רק "לכם" לתלמידי חכמים, לאנשים חשובים, רק הם ראויים לעבוד את ה', משא"כ האנשים הפשוטים אין הקב"ה חפץ בעבודתם, בסיפור יציא"מ שלהם. ולכן "כפר בעיקר" דהרי עיקר הנס הי' שהוציא הקב"ה את ישראל מתוך מ"ט שערי טומאה שהיו שקועים בה, אעפ"י שלא היו ראויים. ולכן מי שאומר שאין הקב"ה חפץ בעבודתו, ה"ז כופר בגדלותו של הקב"ה, והוא הוא הרשע שבהגדה.

הרה"ק מבארדיטשוב זי"ע הי' מפרש "הטוב כי לא כלו רחמין, והמרחם כי לא תמו חסדיך", דהגשמיות והעבירות שלנו יש להם גבול, כיון שאנחנו בעלי גבול. אולם הרחמים של הקב"ה אין להם גבול, ומי שנותן גבול וקצבה לרחמנותו של הקב"ה ה"ז כופר בעיקר. וכך הם דברי ר' הענין מאלכסנדר זי"ע הנ"ל דמה שאומר הרשע "מה העבודה הזאת לכם" שהוא מיומש ואינו נותן תקוה בעצמו, ואומר שהעבודה הוא רק "לכם", ה"ז כופר בעיקר, שמקצר ומגביל רחמיו של הקב"ה, והיינו כדברי הרה"ק מבארדיטשוב זי"ע הנ"ל.

ומהראוי לסיים בדבריו הנפלאים של הרה"ק בעל **אוהב ישראל** מאפטא זי"ע (פר' בא) שכשמתבוננים בזה יכולים לקחת חיזוק, לא רק על הסדר נאכט, אלא גם על כל השנה כולה. כמש"כ בספה"ק **מאור עינים** דמלילה הזה ממשיכים קדושה וחסדים לכל השנה כולה. מפרש האוהב ישראל "דבר אל כל בני ישראל ויקחו איש שה לבית אבות" (שמות יב ג) וא"י ע"ז במדרש (שמו"ר טו יב) הרה"ד (בראשית כב ז) אלהים יראה לו השה לעולה בני. ולכאורה צ"ב איזה שייכות יש בין האבות הק' להקרבן פסח. ומבאר דהנה התכלית של האדם שכשמקיים מצוה יקיימנו בחיות ובשמחה וברצון, והשנית שלא יתפעל כלל מהליצנים והמלעיגים עליו. כי בעשותו דבר טוב צריכים להסתכל בהלכה ראשונה בטור (או"ח סי' א) "יהודה בן תימא אומר הוי עז כנמר" שלא יסתכל על הליצנים ולא יירא מהם.

והנה כשהשי"ת צוה שיקריבו קרבן פסח "מקחו מבעשור" הרי הערב רב לעגו עליהם והתלוצצו מהם. ומהיכן אכן לקחו הכח להתגבר עליהם במסירות נפש. זה בא אליהם מהאבות הק' אברהם ויצחק שהלכו להעקידה במסי"נ, ויעקב שהלך לבית לבן במסי"נ במצוות אמו. וזה נטע פרח בכל הדורות שיוכלו עמוד נגד כת הליצנים. וזהו פירוש הפסוק "ויקחו להם איש שה" שהי' במסי"נ,

ומאיפה לקחו כח זה. לז"א "לבית אבות" מהמסירות נפש של האבות הק',
היא שעמדה להם.

יעזור השי"ת שנוכל להתכונן להיו"ט כראוי וכנכון, ועוד בזאת השנה נזכה
להבטחת הנביא "כימי צאתנו מארץ מצרים אראנו נפלאות" ונאכל שם
מן הזבחים ומן הפסחים בביאת גואל צדק בב"א.

